

Одеська обласна організація

Інформаційний бюлетень

№ 45

Листопад 2023 р.

Податкова соціальна пільга - 2024

Податкова соціальна пільга (далі – ПСП) – це сума, яка зменшує розмір доходу працівника при розрахунку податку на доходи фізичних осіб (ПДФО). Тим самим зменшується база нарахування ПДФО та сума самого податку. ПСП застосовується лише при розрахунку ПДФО й не застосовується при розрахунку військового збору (ВЗ). Також ПСП може бути застосована лише щодо доходів у вигляді зарплати (у т.ч. прирівняних до неї лікарняних). До доходів за цивільно-правовими договорами чи інших незарплатних доходів ПСП не застосовується.

ПСП у 2024 році застосовується в тому самому порядку, що й раніше. Однак змінилися розміри пільги та граничного доходу, що дає право на її застосування. Позаяк ці показники залежать від прожиткового мінімуму для працездатних осіб (див. ст. 169 Податкового кодексу України, далі – ПКУ).

У 2024 році право ПСП можуть мати, наприклад працівники, які працюють на умовах неповного робочого часу і зарплата яких не перевищує 4240,00 грн (пп. 1694.1 ПКУ) або які мають більшу зарплату, але утримують двох чи більше дітей.

Граничний дохід для застосування ПСП менший за розмір мінімальної зарплати: 7100,00 грн (з 01 січня 2024 року). При подальшому зростанні впродовж року мінімальної зарплати чи прожиткового мінімуму працездатної особи ПСП і граничний розмір доходу не перераховуються та залишаються такими, як були 01 січня. Через те, що мінімальна зарплата у 2024 році, як і у минулих роках, перевищує граничний дохід для застосування ПСП, маємо ситуацію, в якій на ПСП мають право лише працівники, які мають незначні доходи. Зокрема це можуть бути працівники, які:

не виконали місячної норми праці. Причина не має значення, наприклад працівник був на лікарняному чи у відпустці за власний рахунок певну частину місяця;

працюють на умовах неповного робочого часу, наприклад працівник працює на 0,5 ставки.

За таких обставин сума місячного доходу працівника може вийти меншою за 4240 грн. Однак за наявності дітей граничний розмір доходу збільшується (див. далі про «дитячу» ПСП). І тоді право на ПСП може мати й працівник, який працює повний робочий день та має зарплату більшу за 4240 грн.

Щодо працівників-сумісників зверніть увагу на те, що вони мають право на ПСП лише за одним місцем роботи. Сумісник має написати заяву, за яким місцем роботи він бажає отримувати ПСП. «Автоматично» застосовувати ПСП щодо доходу сумісника бухгалтеру не варто. Довіряти працівнику «зі слів» – теж. Заява – обов’язкова умова застосування ПСП. При цьому працівник має самостійно її оновити (відкликати), якщо в нього раптом щось змінилося.

Доходи працівника за основним місцем роботи та за сумісництвом при визначенні права на ПСП не плюсуються. Тобто працівник, наприклад, може мати за основним місцем роботи зарплату 12000 грн (немає права на ПСП), а за сумісництвом – 4000 грн (є право на ПСП). У такому разі він може

користуватися ПСП за сумісництвом за умови подачі відповідної заяви роботодавцю за сумісництвом.

Розмір ПСП і граничного доходу у 2024 році

1514 грн – «базова» ПСП, що застосовується для будь-якого працівника, що не має права на ПСП у підвищеному розмірі;

2271 грн – «ПСП 150%», надається за наявності права на таку ПСП, а її розмір складає 150% від базової ПСП;

3028 грн – «ПСП 200%» надається за наявності права на таку ПСП, а її розмір складає подвійний розмір базової ПСП.

На підвищені розміри ПСП 150% та ПСП 200% мають право окремі категорії працівників, які наведені у таблиці нижче.

ПІДВИЩЕНІ РОЗМІРИ ПСП ДЛЯ РІЗНИХ КАТЕГОРІЙ ПРАЦІВНИКІВ 2024		
Категорія працівника	Розмір ПСП, грн	Підстава за ПКУ
одинок мати (батько), вдова (вдівець), опікун, піклувальник	2271	пп. «а» пп. 169.1.3
особа, що утримує дитину з інвалідністю		пп. «б» пп. 169.1.3
особа, віднесена до першої або другої категорії осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, включаючи осіб, нагороджених грамотами Президії ВР УРСР у зв'язку з їх участю в ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи		пп. «в» пп. 169.1.3
учень, студент, аспірант, ординатор, ад'юнкт, який не отримує стипендії з бюджету		пп. «г» пп. 169.1.3, пп. 169.2.3
особа з інвалідністю I або II групи, у т. ч. з дитинства		пп. «г» пп. 169.1.3
особа, якій призначили довічну стипендію як громадянину, що зазнав переслідувань за правозахисну діяльність, у т. ч. журналістів		пп. «д» пп. 169.1.3
учасник бойових дій на території інших країн у період після Другої світової війни, на якого поширюється дія <u>ЗУ «Простатус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» від 22.10.1993 р. № 3551</u>		пп. «е» пп. 169.1.3

ПІДВИЩЕНІ РОЗМІРИ ПСП ДЛЯ РІЗНИХ КАТЕГОРІЙ ПРАЦІВНИКІВ 2024		
Категорія працівника	Розмір ПСП, грн	Підстава за ПКУ
Герой України, Герой СРСР, Герой Соціалістичної Праці або повний кавалер ордена Слави чи ордена Трудової Слави	3028	пп. «а» пп. 169.1.4
особа, нагороджена чотирма і більше медалями «За відвагу»		
особа з інвалідністю I або II групи із числа учасників бойових дій на території інших країн		пп. «б» пп. 169.1.4
особа, яку визнали репресованою чи реабілітованою		пп. «в» пп. 169.1.4

Приклад застосування ПСП для працівника, який працює неповний робочий час

Якщо працівник установи у січні 2024 році працює на 0,5 ставки, відпрацювавши 92 год, та має посадовий оклад **6773 грн** (12-й тарифний розряд) та більше ніяких доплат і надбавок, то розрахунок його зарплати й утриманих податків є таким:

- зарплата за січень 2024 за умови повного виконання норми робочого часу (184 год) = $6773 \text{ грн} \times (92/184) = 3386,50 \text{ грн}$;
- ПДФО = $(3386,50 \text{ грн} - 1514 \text{ грн}) \times 0,18 = 337,05 \text{ грн}$;
- ВЗ = $3386,50 \text{ грн} \times 0,015 = 50,80 \text{ грн}$;
- зарплата до виплати працівнику = $3386,50 - 337,05 - 50,80 = 2998,65 \text{ грн}$.

Такий працівник може працювати в установі як за основним місцем роботи, так і за сумісництвом – за умови, що він написав заяву на отримання ПСП.

Приклад ПСП працівника, який не виконав місячної норми праці

Якщо працівник не виконав місячної норми праці, то йому нараховується зарплата не нижча за мінімальну, яка обчислюється пропорційно до виконаної норми праці. В цьому випадку розрахунок сум доходу і ПДФО відбувається так, як наведено у прикладі, що містить *таблиця нижче*.

ПРИКЛАД ЗАСТОСУВАННЯ ПСП ДЛЯ ПРАЦІВНИКА З НЕВІДПРАЦЬОВАНОЮ НОРМОЮ РОБОЧОГО ЧАСУ 2024		
Показник	Сума, грн	Розрахунок
мінімальна зарплата 2024 пропорційно до виконаної норми праці (відпрацьовано 8 р. днів з 23 р. днів* за нормою січня 2024)	2469,57	$7100,00 \text{ грн} \div 23 \text{ р. дн.} \times 8 \text{ р. дн.}$
база нарахування ПДФО після застосування ПСП, так як сума зарплати за місяць менша за 4240 грн	955,57	$2469,57 \text{ грн} - 1514 \text{ грн}$

ПДФО	172,00	955,57 грн × 0,18
ВЗ**	37,04	2469,57 грн × 0,015
зарплата до видачі	2260,53	2469,57 – 172,00 – 37,04
* вважаємо, що воєнний стан у січні 2024 триватиме, тому святково-неробочих днів немає; **при розрахунку ВЗ місячний сукупний дохід на ПСП не зменшується		

Зазвичай працівник не виконує місячної норми праці у місяці, якщо:

1. Перебував у відпустці без збереження зарплати;
2. Перебував на лікарняному;
3. Оформив або вийшов із відпустки для догляду за дитиною до досягнення нею 3-х або 6 років;
4. Тільки розпочав роботу у такому місяці;
5. Звільнився у такому місяці.
6. Усі вищезазначені особи є потенційними користувачами псп у 2024 році, якщо його зарплата (з урахуванням лікарняних) виходить меншою за 4240 грн або рівною цій сумі.

Податкова соціальна пільга на дітей

«Дитяча» ПСП – це ПСП, що застосовується для працівників, які утримують 2-х чи більше дітей віком до 18 років (при заповненні Додатка 4ДФ – код ознаки ПСП «04», див. далі). У такому разі ПСП в розрахунку на кожну дитину становить 1514 грн. Граничний розмір ПСП при цьому також збільшується кратно кількості дітей, тому за наявності 2-х дітей зарплата для отримання права на ПСП має не перевищувати 8480 грн (= 4240 грн × 2). Якщо дитина одна, то працівник застосовує ПСП «на себе» (код ознаки ПСП у Додатку 4ДФ – «01»).

Однак, якщо в серед дітей є дитина чи діти з інвалідністю, то ПСП в розрахунку на кожну дитину з інвалідністю береться – 2271 грн (= 1514 грн × 1,5). Граничний розмір доходу при цьому рахується за загальними правилами – кратно кількості дітей. У ситуації, коли дитина одна й вона з інвалідністю застосовується ПСП 150% у розмірі 2271 грн за граничного рівня доходу 4240 грн. Однак у даній ситуації у Додатку 4ДФ застосовується код ознаки ПСП 150% («02»), а не код «дитячої» ПСП («04»).

Вже пораховані розміри «дитячої» ПСП і граничного доходу для її застосування залежно від кількості дітей наведені у таблиці нижче.

Розрахунок показників 2024 року, на які впливає зміна мінімальної зарплати та прожиткового мінімуму: податкова соціальна пільга на дітей

Кількість дітей у сім'ї	Перший із батьків*		Другий із батьків*	
	Дохід, що дає право на ПСП	Розмір ПСП	Дохід, що дає право на ПСП	Розмір ПСП
Батьки із двома і більше дітьми до 18 років** (загальна «дитяча» ПСП у розмірі 1514,00 грн.)				
Дві дитини	8480,00 (4240,00 * 2)	3028,00 (1514,00 * 2)	4240,00	3028,00 (1514,00 * 2)
Три дитини і більше	12720,00 (4240,00 * 3) тощо	4542,00 (1514,00 * 3)	4240,00	4542,00 (1514,00 * 3)
* Працівник може претендувати як на загальну пільгу на себе, так і на «дитячу» ПСП. Але згідно з пп. 169.3.1 ПКУ , якщо платник податків має право на застосування ПСП за двома і більше підставами, то до його зарплати застосовується одна ПСП за підставою, яка передбачає її найбільший розмір. Оскільки розмір пільги на дітей більше, ніж розмір пільги на себе, то, як правило, обирають саме «дитячу» пільгу. Тоді пільга на себе до доходу працівника не застосовується. ** ПСП надається до кінця року, у якому дитина досягає 18 років (пп. 169.3.3 ПК).				
Одинокa мати (одинокий батько), вдова (вдівець), опікуни, опікуни з дітьми до 18 років (підвищена «дитяча» ПСП у розмірі 150 % від загальної ПСП - 2271,00 грн. (1514,00 * 150 %))				
Одна дитина	4240,00 (4240,00 * 1)	2271,00 (2271,00 * 1)	-	-
Дві дитини	8480,00 (4240,00 * 2)	4542,00 (2271,00 * 2)	-	-
Три дитини і більше	12720,00 (4240,00 * 3)	6813,00 (2271,00 * 3)	-	-
Примітка: під одинокою матір'ю (батьком), опікуном або піклувальником розуміються особи, які на момент застосування ПСП, маючи дитину до 18 років, не перебувають у законному шлюбі (п. 5 Порядку, затвердженого постановою КМУ від 29.12.10 р. № 1227).				
Якщо в сім'ї дитина-інвалід (підвищена «дитяча» ПСП - 2271,00 грн.)				
Одна дитина (інвалід)	4240,00 (4240,00 * 1)	2271,00	4240,00	2271,00
Двоє дітей, один з яких інвалід	8480,00 (4240,00 * 2)	3785,00 (1514,00 + 2271,00)	4240,00	3785,00 (1514,00 + 2271,00)
Двоє дітей-інвалідів	8480,00 (4240,00 * 2)	4542,00 (2271,00 * 2)	4240,00	4542,00 (2271,00 * 2)
Троє дітей, один з яких інвалід	12720,00 (4240,00 * 3)	5299,00	4240,00	5299,00

		[(1514,00 * 2) + 2271,00]		[(1514,00 * 2) + 2271,00]
Примітка. Якщо працівник утримує двох і більше дітей, у т. ч. дитину-інваліда, то «дитячі» ПСП підсумовуються (згідно пп. 169.3.1 ПКУ). Тобто на кожну дитину - не інваліда віком до 18 років надається загальна «дитяча» пільга в розмірі 100 % (1514,00 грн.), а на кожну дитину-інваліда - підвищена пільга в розмірі 150 % (2271,00 грн.).				
Лише один з батьків працює та є дитина-інвалід (підвищена «дитяча» ПСП - 2271,00 грн.)				
Одна дитина (інвалід)	4240,00 (4240,00 * 1)	2271,00	-	-
Двоє дітей, один із них інвалід	8480,00 (4240,00 * 2)	3785,00 (1514,00 + 2271,00)	-	-
Двоє дітей- інвалідів	8480,00 (4240,00 * 2)	4542,00 (2271,00 * 2)		

Право на ПСП залежно від кількості дітей мають обидва батьки (незалежно від перебування у шлюбі), а от застосувати розмір граничного доходу з огляду на кількість дітей може лише **один із батьків**. Батьки самі вирішують з огляду на розміри своїх зарплат, хто з них скористається правом на застосування граничного розміру доходу, щоб отримати підвищений розмір ПСП залежно від кількості дітей. Тобто, якщо ПСП «на дітей» використовує мати, то батько втрачає на неї право. Однак він може користуватися **ПСП «на себе»**, наприклад за роботою за сумісництвом.

Користуючись ПСП «на дітей», працівник **втрачає право на ПСП «на себе»**. Тобто неможлива ситуація, коли працівник за основним місцем роботи має ПСП «на дітей», а за сумісництвом – користується ПСП «на себе». Працівник у такому разі має обрати для себе, що йому вигідніше та за яким місцем роботи.

Працівники, які мають декількох дітей і хочуть скористатися правом на підвищену ПСП, мають подати відповідну **заяву та документи, зокрема свідоцтва про народження дітей**. Які саме документи треба визначає Порядок подання документів для застосування податкової соціальної пільги, який затверджений постановою Кабміну від 29.12.2010 р. № 1227 (*далі – Порядок № 1227*).

ПСП за наявності дітей і «одиноким» статус 2024

Працівники, які мають статус одинокої матері (одиноким батька), вдови (вдівця) або опікуна, піклувальника, мають право на ПСП 150% у сумі 2271,00 грн у розрахунку **на кожну їхню** дитину. Свій «одиноким» статус такі працівники мають підтвердити відповідними документами (*див. Порядок № 1227*). Розміри ПСП та граничного доходу для даної ситуації наведено у *таблиці нижче*.

РОЗМІРИ ПСП І ГРАНИЧНОГО ДОХОДУ ДЛЯ ОДИНОКОЇ МАТЕРІ (БАТЬКА), ВДОВИ (ВДІВЦЯ) АБО ОПІКУНА, ПІКЛУВАЛЬНИКА 2024					
Кількість дітей	ПСП			Граничний дохід для застосування ПСП залежно від кількості дітей	
	сума, грн	розрахунок	код ознаки	сума, грн	розрахунок
1	2271,00	$2271,00 \times 1$	02	4240,00	$4240,00 \times 1$
2 (або 1 + 1*)	4542,00	$2271,00 \times 2$	04	8480,00	$4240,00 \times 2$
3 (або 2 + 1*)	6813,00	$2271,00 \times 3$	04	12720,00	$4240,00 \times 3$
4 (або 3 + 1*)	9084,00	$2271,00 \times 4$	04	16960,00	$4240,00 \times 4$
* дитина з інвалідністю					

Працівники, які утримують одну дитину з інвалідністю, а також працівники, які мають статус одинокої матері (одинокого батька), вдови/вдівця, опікуна, піклувальника й утримують одну дитину (чи дитину з інвалідністю), у 2024 році не мають права на ПСП, якщо їхня зарплата перевищує розмір граничного доходу для застосування ПСП — 4240,00 грн. Право на ПСП вони мають, якщо їх зарплата **не більшою** за граничний дохід, тобто коли вони не виконують місячної норми праці або працюють на умовах неповного робочого часу.

Припинення ПСП

Щоб припинити користуватися ПСП, працівник чи працівниця подають відповідну заяву. Виняток — «дитячі» ПСП. Коли дитині виповнюється 18 років, бухгалтер припиняє нараховувати ПСП без заяви працівника. Простежити за цим бухгалтер повинен користуючись даними свідоцтв про народження дітей, що мають дані про рік народження дитини.

ПСП надають до кінця поточного року, в якому дитині виповнюється 18 років. Навчання дитини при цьому значення не має.

Якщо працівник чи працівниця втрачають свій одинокий статус і, виховуючи дитину, користуються ПСП 150%, то вони також мають подати відповідні заяви про припинення застосування ПСП – інакше, їм загрожує відповідальність.

Відповідальність за неправомірне застосування ПСП

Якщо працівник користувався ПСП незаконно, то з них слід утримати

- ПДФО, який був недоплатили за час незаконного користування ПСП;
- штраф у розмірі 100% недоплаченого податку (пп. 169.2.4 ПКУ).

Також працівник втрачає право на застосування ПСП до сплати вплати вищезазначених платежів. Якщо працівник уже звільнився, то він має

самостійно сплатити податок і штраф, подавши декларацію про майновий стан і доходи для відновлення свого права на ПСП.

Наприклад, типовою є ситуація, коли одинока мати вийшла заміж, але не повідомила про це бухгалтерію і продовжила користуватися ПСП 150%. Або сумісник подав заяви й отримує ПСП за обома місцями роботи. У цьому разі за порушення **повністю відповідає працівник, а не бухгалтер** (пп. 169.2.3 ПКУ).

А от якщо застосовували ПСП без заяви працівника, за недоплату ПДФО до бюджету **відповідає роботодавець**. Якщо знайшли таку помилку, то виправити її слід самотужки. Для цього потрібно зробити **перерахунок ПДФО**, аби уникнути штрафних санкцій. Якогось «самоштрафу» чи пені при такому перерахунку не передбачено.

Документи для оформлення ПСП

Так, треба. Якщо працівники працюють за основним місцем роботи, то для отримання базової ПСП **краще взяти від них заяви**. Особливо, якщо ж відомо, що вони працюють ще десь за сумісництвом, то бухгалтер може наполягати, щоб такі працівники написали заяву, у якій визнали, що за іншими місцями роботи вони ПСП не користуються.

Податківці у даному питанні однозначні: *«для отримання ПСП платнику ПДФО необхідно подати роботодавцю заяву про застосування пільги»*.

Однак відповідальність за користування ПСП за двома місцями роботи одночасно лежить саме на працівнику, а не бухгалтері.

Згідно підпункту 169.2.2 Податкового кодексу платник податку надає роботодавцю (тільки одному) заяву про самостійне обрання місця застосування податкової соціальної пільги (*заява на податкову соціальну пільгу*).

Податковий кодекс не передбачає затвердження форми заяви на отримання податкової соціальної пільги. Оскільки відповідно до п. 2 Порядку № 1227 Постанова КМУ №1227 від 29 грудня 2010р. (дивіться текст Порядку №1227 >>) робітник подає роботодавцю заяву про обрання місця застосування податкової соціальної пільги за встановленою ДПС формою, до законодавчого врегулювання в частині забезпечення реалізації платниками податку права на ПСП, гадаю може використовуватися заява на податкову соціальну пільгу наведеного нижче зразка (форми).

Роботодавцю _____

(повне найменування або прізвище, ім'я, по
батькові)

Від _____

(прізвище, ім'я, по батькові платника податків)

Ідентифікаційний номер платника податків _____

працюючого (ої) _____

(посада)

ЗАЯВА

про застосування податкової соціальної пільги

1. Прошу застосовувати до нарахованого мені доходу у вигляді заробітної плати податкову соціальну пільгу в розмірі, визначеному в підпункті

_____ (посилання на норму, відповідно до якої буде отримуватися пільга : підпункти 169.1.1 - 169.1.4 пункту 169.1 статті 169 Податкового Кодексу України)

2. Для застосування податкової соціальної пільги надаю такі документи:

1)

2)

3)

4)

Наведена інформація є достовірною,

3. Мені відомо, що згідно з підпунктом 169.2.1 пункту 169.2 статті 169 Податкового Кодексу України податкова соціальна пільга застосовується до нарахованого платнику податку місячного доходу у вигляді заробітної плати виключно за одним місцем його нарахування (виплати).

" ____ " _____ 202__р

Підпис _____

Відповіді на запитання по темі

Податкова соціальна пільга для платника податку, який має двох дітей чи більше віком до 18 років.

Крім заяви про застосування пільги робітник подає роботодавцю такі документи:

- копія свідоцтва про народження дитини або документ, що підтверджує встановлення батьківства, чи документи, які підтверджують вік дитини, затверджені відповідним органом країни, в якій іноземна фізична особа — платник податку постійно проживала до прибуття в Україну;
- копія рішення органу опіки і піклування про встановлення опіки або піклування (для опікуна або піклувальника).

Таким чином, у зазначеному випадку до обох батьків при додержанні інших вимог ст. 169 Податкового кодексу може застосовуватися податкова соціальна пільга на дітей віком до 18 років — по 100%. При цьому батько має право на збільшення граничного розміру своєї зарплати. В заяві батька про застосування до його доходу ПСП у підвищеному розмірі має бути зазначено, що дружина такого платника при одержанні ПСП за місцем своєї роботи не користується правом на збільшення розміру доходу, кратного кількості дітей.

Податкова соціальна пільга для одинокої матері, батька, вдови, вдівця або опікуна, піклувальника, які мають дитину (дітей) віком до 18 років.

Згідно з пп. 1 пункту 5 Порядку № 1227 (дивіться текст Порядку №1227 >>) одинокою матір'ю (батьком), піклувальником, опікуном (для цілей надання податкової пільги) вважаються особи, які на момент застосування роботодавцем пільги мають дитину віком до 18 років і не перебувають у шлюбі, зареєстрованому згідно із законом.

Вони подають роботодавцю, крім заяви про застосування пільги, такі документи:

- копію свідоцтва про народження дитини або документ із зазначенням відомостей про батька дитини в Книзі реєстрації актів цивільного стану, чи документи, які підтверджують вік дитини, затверджені відповідним органом країни, в якій іноземна фізична особа — платник податку постійно проживала до прибуття в Україну;
- копію рішення органу опіки і піклування про встановлення опіки чи піклування;
- копію свідоцтва про шлюб та свідоцтва про смерть;
- копію паспорта.

Податкова соціальна пільга для платника податку, що утримує дитину-інваліда віком до 18 років.

Він крім заяви про застосування соц.пільги подає роботодавцю такі документи:

- копію свідоцтва про народження дитини або документ, що підтверджує встановлення батьківства, чи документи, які підтверджують вік дитини, затверджені відповідним органом країни, в якій іноземна фізична особа — платник податку постійно проживала до прибуття в Україну;
- копію рішення органу опіки і піклування про встановлення опіки або піклування (для опікуна чи піклувальника);
- пенсійне посвідчення дитини або довідку медико-соціальної експертизи - стосується заявника, який утримує дитину-інваліда віком від 16 до 18 років;
- медичний висновок, виданий закладом Міністерства охорони здоров'я України (стосується платника податку, що утримує дитину-інваліда віком до 16 років).

Особи, віднесені законом до категорії 1 або 2 осіб, постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи, включаючи осіб, нагороджених грамотами Президії Верховної Ради УРСР за участь у ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи, подають роботодавцю копію посвідчення (або дублікат посвідчення) встановленого зразка:

- громадянина (громадянки), який (яка) постраждав (постраждала) внаслідок Чорнобильської катастрофи, категорії 1 серії А з відбитком штампа «Перереєстровано» та записом про дату перереєстрації, а також вкладкою встановленого зразка;
- учасника ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС категорії 2 серії А з відбитком штампа «Перереєстровано» та записом про дату перереєстрації;
- громадянина (громадянки), евакуйованого (евакуйованої) у 1986р. із зони відчуження, категорії 2 серії Б;
- громадянина (громадянки), який (яка) постійно проживав (проживала) у зоні безумовного (обов'язкового) відселення з моменту аварії до прийняття рішення уряду України про відселення (розпорядження № 224 Ради Міністрів УРСР від 28.06.89р.), категорії 2 серії Б.

Інваліди I або II групи, у тому числі інваліди з дитинства, подають роботодавцю копію пенсійного посвідчення або довідку медико-соціальної експертизи.

Особи, яким присуджена довічна стипендія як громадянам, що зазнали переслідувань за правозахисну діяльність, включаючи журналістів, подають роботодавцю копію акта Президента України про призначення зазначеної стипендії.

Учасники бойових дій у період після Другої світової війни, на яких поширюється дія Закону №3551, подають копію посвідчення учасника бойових дій, виданого відповідними органами, або документи, підтверджуючі участь у бойових діях в період після Другої світової війни.

Герої України, герої Соціалістичної праці, герої Радянського Союзу або повні кавалери ордена Слави (Трудової Слави), особи, нагороджені чотирма і більше медалями «За відвагу», подають роботодавцю копію орденської

книжки Героя Радянського Союзу, Героя України або Героя Соціалістичної праці або копії орденських книжок кавалерів орденів Слави чи Трудової Слави трьох ступенів, або довідки чи інші документи, що підтверджують присвоєння звання Героя Радянського Союзу, Героя України, Героя Соціалістичної праці, нагородження орденами Слави або Трудової Слави трьох ступенів та чотирма медалями «За відвагу».

Учасникам бойових дій під час Другої світової війни або особам, які у той час працювали в тилу, та інвалідам I і II групи — учасникам бойових дій у період після Другої світової війни, на яких поширюється дія Закону № 3551, треба подати роботодавцю такі документи:

- копія посвідчення учасника бойових дій, виданого відповідними органами, або документи, що підтверджують участь у бойових діях під час Другої світової війни;
- пенсійне посвідчення або довідку медико-соціальної експертизи;
- документи, що підтверджують факт роботи в тилу під час Другої світової війни.

Чи застосовується податкова соціальна пільга для лікарняних?

Виплати за листками непрацездатності (оплата перших п'яти днів тимчасової непрацездатності за рахунок коштів роботодавця та допомога по тимчасовій непрацездатності) прирівнюються з метою оподаткування податком на доходи фізичних осіб до заробітної плати і враховуються при визначенні граничної суми доходу, що дає право на отримання податкової соціальної пільги. Зазначені суми включаються до складу місячного оподатковуваного доходу платника податку та оподатковуються з урахуванням норм п. 164.6 ст. 164 Податкового кодексу.

У сім'ї троє дітей: двійня по 8 років та дитина-інвалід віком 5 років. Яку пільгу осіб мають батьки цих дітей?

Відповідно до пп. 169.1.2 ст. 169 Податкового кодексу платники податку, які утримують двох чи більше дітей віком до 18 років, мають право на податкову соціальну пільгу в розмірі 100% суми пільги, визначеної пп. 169.1.1 Кодексу (дивіться Розмір податкової соціальної пільги), на кожну таку дитину.

Згідно з пп. «б» підпункту. 169.1.3 ст. 169 Податкового кодексу на ПСП у розмірі 150% суми пільги, визначеної пп. 169.1.1 ст. 169 Кодексу, мають право платники податку, які утримують дитину-інваліда, — у розрахунку на кожну таку дитину віком до 18 р.

Тобто ще починаючи з 2011 р. обидва батьки при додержанні всіх інших вимог ст. 169 Податкового кодексу мають право на застосування двох ПСП, установлених у пп. 169.1.2 та пп. «б» пп. 169.1.3 ст. 169 Податкового кодексу на:

- кожну дитину віком до 18 років, яка не є інвалідом, — по 1342,00 грн. на місяць в 2023 р (по 1240,50 грн. на місяць в 2022 р.),
- кожну дитину-інваліда — 2013,00 грн. в 2023 р (1860,75 грн. в 2022 р).

При цьому як виняток, граничний розмір доходу, який дає право на отримання ПСП одному з батьків (дивіться підпункт 169.4.1 ПКУ) у випадку та у розмірі, передбачених пп. 169.1.2 ст. 169 Податкового кодексу, визначається як добуток суми, визначеної в абзаці першому цього підпункту, та відповідної кількості дітей.

Розглянемо приклад, беручи за основу запитання.

Заробітна плата матері становить 6700 грн., а батька — 10000 грн.

В такому випадку батько може скористатися вищезазначеною нормою та до його доходу може застосовуватися податкова соціальна пільга на дітей.

Тобто, оскільки у нього троє дітей, граничний розмір його доходу, який дає право на застосування пільги, становить 11280 грн. (3760 грн. * 3 в умовах 2023 року). Отже, він може отримати ПСП у розмірі 100% (1342,00 грн. у 2023 році) на кожну дитину віком до 18 років (не інваліда) та ПСП у розмірі 2013,00 грн. у 2023 році на дитину-інваліда.

Мати також має право на всі перелічені види ПСП, але граничний розмір доходу збільшується відповідно до кількості дітей тільки одному з батьків. Тому у даному випадку вигідніше, щоб підвищеною податковою пільгою скористався саме батько.

Якщо працівник підприємства має право на отримання податкової соціальної пільги на дітей, то чи має він право додатково на пільгу на себе чи необхідно застосовувати більшу з них?

Підпунктом 169.3-1 ст. 169 Податкового кодексу визначено, що у разі якщо платник податку має право на застосування ПСП з двох і більше підстав, зазначених у п. 169.1 цієї статті, застосовується одна податкова соціальна пільга на підставі, що передбачає її найбільший розмір, за умови дотримання процедур, визначених пп. 169.4.1 цієї статті, крім випадку, передбаченого пп. «б» пп. 169.1.3 цієї статті, згідно з яким ПСП додається до пільги, визначеної пп. 169.1.2 цього пункту у разі, якщо особа утримує двох чи більше дітей, у тому числі дитину-інваліда (або дітей-інвалідів).

Таким чином, платник податку має право обрати (за заявою), яку саме він хоче одержувати пільгу. Якщо у заяві буде зазначена *податкова соціальна пільга на дітей*, то платник користуватиметься нею, при цьому він не має право застосовувати ПСП додатково на себе.

Чи має право одинока мати, що виховує дитину, котрій у липні 2023 р. виповнюється 18 років, на те, щоб застосовувалася податкова соціальна пільга на дітей до кінця 2023 р.?

На ПСП у розмірі, що дорівнює 150% суми пільги, визначеної пп. 169.1.3 ст. 169 Податкового кодексу, мають право платники податку, які утримують дитину, — у розрахунку на кожну дитину віком до 18 років. Так одинока мати має право на 150% ПСП до кінця календарного року, в якому дитині виповнюється 18 років.

Про порушення при застосуванні податкової соціальної пільги?

Яким чином орган ДПС повідомляє роботодавців платника податку про порушення при застосуванні податкової соціальної пільги?

Наказом Мінфіну № 514 затверджено Порядок інформування роботодавців про наявність порушень застосування податкової соц.пільги, позбавлення платника податку або про відновлення його права на ПСП та форму Повідомлення про наявність порушень (до травня 2017 року діяв Наказ № 1023).

Структурний підрозділ органу ДПС, до функцій якого входить аналіз даних податкової звітності чи проведення документальних перевірок, складає повідомлення про наявність порушень застосування податкової соц. пільги та позбавлення платника податку або відновлення його права на ПСП за встановленою формою внаслідок її отримання більше ніж за одним місцем нарахування (виплати) доходу або під час отримання доходів, зазначених у пп. 169.2.3 ст. 169 Податкового кодексу.

Чи застосовується податкова соціальна пільга у місяць звільнення?

Працівник звільнився з підприємства в останній день місяця (2012 рік). Чи надається податкова соціальна пільга у місяць звільнення?

Податковим кодексом передбачено, що в місяці звільнення працівнику надається податкова соціальна пільга. Це впливає з норми пп. 169.3.4 статті 169 Податкового кодексу, згідно з яким податкова соціальна пільга надається, враховуючи останній місяць, в якому платника податків було звільнено з місця роботи.

Тобто в місяці, в якому працівник звільнився, ПСП йому надається незважаючи на кількість відпрацьованих днів протягом такого звітного місяця.

Які витрати можна включити до податкової знижки

Право на податкову знижку визначено у ст. 166 Податкового кодексу України (далі – Кодекс). Наводимо перелік витрат, які можна включити до податкової знижки:

- частину процентів, сплачених за користування іпотечним житловим кредитом;
- пожертвування або благодійні внески неприбутковим організаціям;
- сума коштів, сплачених на користь вітчизняних закладів освіти для компенсації вартості навчання;
- страхові платежі за договором довгострокового навчання;
- суми витрат на оплату допоміжних репродуктивних технологій;
- суми витрат на оплату державних послуг, пов'язаних з усиновленням дитини;
- суми коштів, сплачених у зв'язку із переобладнанням транспортного засобу;
- суми витрат у вигляді орендної плати (для внутрішньо переміщених осіб);

- суми витрат на лікування гострої респіраторної хвороби COVID-19;
- сума фактично понесених витрат на придбання акцій, емітентом яких є юридична особа, яка набула статус резидента Дія Сіті.

Сума податкової знижки не може перевищувати суми річного загального оподатковуваного доходу платника податку, нарахованого як заробітна плата, зменшена з урахуванням положень п. 164.6 ст. 164 Кодексу.

Якщо платник податку до кінця податкового року, наступного за звітним, не скористався податковою знижкою, таке право на наступні податкові роки **не переноситься (п.п. 166.4.3 Кодексу)**.

Підстави для нарахування податкової знижки із зазначенням конкретних сум відображаються платником податку у річній податковій декларації, яка подається по 31 грудня включно наступного за звітним податкового року.

*Підготувала завідувач відділу соціально-економічного захисту працівників
Валентина ПОДГОРЕЦЬ, тел.0676544235*